

Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής

Η εκκλησία της Αγίας Σοφίας ήταν έργο του αυτοκράτορα Ιουστινιανού. Το χτίσιμό της εκκλησίας άρχισε το 532 μ.Χ. και ήταν αφιερωμένη στη σοφία του Θεού. Οι αρχιτέκτονές της ήταν δύο ονομαστοί Έλληνες, ο Ανθέμιος και ο Ισίδωρος. Επιθυμία του αυτοκράτορα ήταν ο ναός να χτιστεί έτσι, ώστε να ζήσει αιώνες και όμοιός του να μην υπάρχει πουθενά. Ο ρυθμός της Αγίας Σοφίας, δηλαδή το σχέδιό της, είναι βασιλική με τρούλο και ήταν συνδυασμός δύο ρυθμών, του ρυθμού της ορθογώνιας βασιλικής και του περίκεντρου ναού με τρούλο.

Η Αγία Σοφία είναι ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής και σήμερα θεωρείται ένα από τα είκοσι ένα υποψήφια θαύματα του κόσμου. Ο Ιουστινιανός ήθελε τον ναό αυτό να τον νιώθουν δικό τους όχι μόνον οι κάτοικοι της Πόλης, αλλά και όλης της αυτοκρατορίας. Γι' αυτό ζήτησε, απ' όσους επιθυμούσαν, να προσφέρουν υλικά και χρήματα για το χτίσιμό του. Έτσι, πολύτιμα μάρμαρα και δυσεύρετα υλικά από κάθε γωνιά του βυζαντινού κράτους προσφέρθηκαν και μεταφέρθηκαν στην Πόλη. Δέκα χιλιάδες εργάτες και διαλεχτοί τεχνίτες εργάστηκαν αδιάκοπα πέντε χρόνια για να ολοκληρώσουν το έργο. Το θαυμαστό στην Αγία Σοφία είναι ο τρούλος της. Δε φαίνεται να στηρίζεται πουθενά, αλλά μοιάζει σαν να κρέμεται από τον ουρανό με χρυσή αλυσίδα. Όταν μπαίνει κανείς στην εκκλησία για να προσευχηθεί, αισθάνεται ότι το κτίσμα αυτό δεν είναι έργο ανθρώπινης δύναμης. Κάποια πολύ σημαντικά ψηφιδωτά και τοιχογραφίες που υπάρχουν στο εσωτερικό του ναού είναι «Η Ένθρονη Θεοτόκος» όπου απεικονίζεται ο Μ. Κωνσταντίνος να προσφέρει στην Παναγία την οχυρωμένη Κωνσταντινούπολη και ο Ιουστινιανός να της προσφέρει την Αγία Σοφία, «Ο Ένθρονος Χριστός», «Η Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα» και «Ο Παντοκράτωρ Χριστός». Στον εξωτερικό χώρο της Αγίας Σοφίας βρίσκεται μέχρι σήμερα μια κρήνη, μια πηγή, που έφερε χαραγμένη την επιγραφή «ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ» δηλαδή «Πλύνε τα αμαρτήματά σου και όχι μόνο το πρόσωπό σου». Είναι ένα αρχαίο ρητό που είναι επίκαιρο μέχρι και σήμερα. Το αξιοσημείωτο στην επιγραφή αυτή είναι ότι διαβάζεται και ανάποδα γι' αυτό και λέγεται καρκινική επιγραφή. Σήμερα, όταν κάποιος επισκεφτεί την εκκλησία, μπορεί να δει την κρήνη όχι όμως την επιγραφή, αφού δεν υπάρχει πια. Σε εκείνη την κρήνη οι πιστοί και ο αυτοκράτορας πλένονταν προτού εισέλθουν στην εκκλησία.

Η εκκλησία της Αγίας Σοφίας εγκαινιάστηκε το 537 μ.Χ. και ήταν όπως την είχε ονειρευτεί ο δημιουργός της, η καλύτερη στον κόσμο. Όταν ο Ιουστινιανός προσήλθε στον ναό την ημέρα των εγκαινίων, σήκωσε εντυπωσιασμένος τα μάτια του στον ουρανό και ψιθύρισε «νενίκηκά σε Σολομώντα» εννοώντας ότι κατάφερε να φτιάξει ένα ναό που ξεπέρασε σε μεγαλείο τον ναό του Σολομώντα που βρισκόταν στην Ιερουσαλήμ.

Ο ναός στέγασε όλες τις δόξες και τις δοκιμασίες της Πόλης και της αυτοκρατορίας. Εκεί στέφονταν οι αυτοκράτορες και οι πατριάρχες και τελούνταν οι δοξολογίες των θριάμβων. Εκεί γίνονταν και οι παρακλήσεις του λαού προς την Παναγία για τη σωτηρία της Πόλης στις ώρες των κινδύνων που την απειλούσαν.

Η Αγία Σοφία, μετά την άλωση την Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους το 1453 μ.Χ., μετατράπηκε σε τζαμί και σήμερα λειτουργεί ως μουσείο που πλήθος κόσμου το επισκέπτονται. Για όλους τους ανθρώπους της γης η εκκλησία της Αγίας Σοφίας είναι ένας χώρος ξενάγησης, όμως για εμάς τους Έλληνες είναι ένας τόπος γεμάτος από συγκίνηση, είναι ένα σύμβολο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και της χριστιανοσύνης.